

การบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

โดย..... ว่าที่ พันตรี สุรเดช รอดจินดา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 52 คน ครูผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสารเสพติดในสถานศึกษา 52 คน รวม 104 คน จากสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจรายการ แบบมาตราประมาณค่าและแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการป้องกันสารเสพติด ด้านการป้องปรามสารเสพติด ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และด้านการบริหารจัดการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการป้องกันสารเสพติด ด้านการป้องปรามสารเสพติด ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ($\bar{x} = 3.08$) ตามลำดับ (2) แนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการป้องกันสารเสพติด สถานศึกษาควรประสานเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้โทษพิษภัยของยาเสพติดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนรวมทั้งดำเนินกิจกรรมตาม “โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข” ตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ด้านการป้องปรามสารเสพติด สถานศึกษาควรกำหนดบทลงโทษของโรงเรียนที่ชัดเจนตามมาตรการ 5 ด้านและกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ และสนับสนุนโครงการตำรวจ DARE ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานศึกษาควรเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ นำนักเรียนไปศึกษาดูงานสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ และสนับสนุนกิจกรรมดนตรี กีฬาและนันทนาการ ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย มีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาครอบคลุมมาตรการ 5 ด้าน และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งมีการรายงานการใช้สารเสพติดในระบบ NiSPA ให้เป็นปัจจุบันและควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี ดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข แต่ด้วยสถานการณ์ปัญหาสังคมในปัจจุบัน พบว่า สถาบันครอบครัวถูกคุกคามอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีความสลับซับซ้อน ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์และแนวคิดดังกล่าวได้ สถานศึกษาทุกระดับจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น โดยมีแนวทางใหม่ ๆ ในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดที่แทรกซึ่งอยู่ในทุกส่วนของสังคมไทย

ประเทศไทยได้ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำ ได้แก่ จีน เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนาม และไทย ตามแผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย พ.ศ. 2559-2561 ส่งผลนำไปสู่การทำลายแหล่งผลิต จับกุมสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี ในประเทศเพื่อนบ้านได้จำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีการลักลอบผลิตยาเสพติด และการลักลอบนำเข้าเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นจากต่างประเทศเข้าสู่พื้นที่ในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง จากสถิติการจับกุมตามแผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย พ.ศ. 2559-2561 ในรอบสองปีที่ผ่านมา พบว่า มีการปฏิบัติการทั้งหมด 902 ครั้ง จับกุม 289 คดี ผู้ต้องหา 691 คน ยึดยาบ้า 69,452,541 เม็ด ไอซ์ 952 กิโลกรัม เฮโรอีน 817 กิโลกรัม กัญชา 925 กิโลกรัม กรดไฮโดรคลอริก 1,820 ลิตร และกรดซัลฟูริก 280 ลิตร สำหรับภายในประเทศในหนึ่งปีจับกุมยาบ้า 93,737,695 เม็ด ไอซ์ 1,161 กิโลกรัม เฮโรอีน 147 กิโลกรัม กัญชาแห้ง 11,183 กิโลกรัม ผื่น 790 กิโลกรัม โคเคน 44 กิโลกรัม ยาแก้ไอ 302 กิโลกรัม โดยมีการจับกุมคดียาบ้าที่มีของกลาง 1 ล้านเม็ดขึ้นไปลดลง จับกุม 13 คดี ยาบ้า 21.6 ล้านเม็ด (ปี 2558 จับกุม 20 คดี ยาบ้า 36.1 ล้านเม็ด) ในขณะที่ระดับ 1 แแสนเม็ดขึ้นไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จับกุม 186 คดี ยาบ้า 52.0 ล้านเม็ด (ปี 2558 จับกุม 132 คดี ยาบ้า 37.4 ล้านเม็ด) ขณะที่การนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน จากสถิติการจับกุมสามารถสกัดกั้นจับกุมยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ร้อยละ 56.59 ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของยาเสพติดทั่วประเทศ และจากข้อมูลการจับกุมพื้นที่นำเข้าหลักยังคงเป็นพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนพื้นที่การลักลอบปลูกฝิ่นในประเทศไทย ประจำปี 2559-2560 พบว่ามีพื้นที่ปลูกฝิ่นใน 3 จังหวัด 7 อำเภอ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ อำเภออ่าก้อย อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อำเภอปาย จำนวน 1,519 แปลง รวม 1,169.65 ไร่ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย 2560: 44)

แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติ โดยกำหนดให้แผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

ความเดือนร้อน ความทุกข์ยากของประชาชนและศักยภาพการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต การดำเนินงานจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้กลไกของ “ประชารัฐ” ในทุกระดับของพื้นที่ เพื่อให้การทำงานใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด เป็นศูนย์กลางบูรณาการมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสารเสพติดให้เกิดผลดีที่สุด ที่ผ่านมามีประเทศไทยสามารถควบคุมการผลิตสารเสพติดได้ อย่างไรก็ตามสารเสพติดก็ยังเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศ ทั้งนี้เพราะภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดส่งผลกระทบต่อให้มีการลักลอบลำเลียงสารเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย โดยยาบ้าและไอซ์เป็นตัวยาสำคัญ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15-29 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเสพยาและใช้มากที่สุด ประมาณร้อยละ 60 ของผู้เสพยา (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย 2560: 1) จากข้อมูลการรายงานสถานการณ์ พบว่า รัฐบาลได้ดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามสารเสพติดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา สามารถสกัดกั้นและลดปริมาณการนำเข้าสารเสพติดจากแหล่งผลิตในภูมิภาคและปราบปรามจับกุมขบวนการผลิตและการค้ายาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก ผลการประเมินหมู่บ้าน/ชุมชน กระทรวงมหาดไทย ปี 2558 จำนวน 81,905 แห่งทั่วประเทศ ตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาสารเสพติด แบ่งเป็น ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย พบว่า มีปัญหาในระดับมาก 7,743 แห่ง ร้อยละ 9.45 ระดับปานกลาง 6,383 แห่ง ร้อยละ 7.79 ระดับน้อย 67,779 แห่ง ร้อยละ 82.75 ส่วนผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของสำนักงานสถิติแห่งชาติระหว่างวันที่ 2-10 พฤศจิกายน 2558 พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของรัฐบาล แต่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนยังคงได้รับความเดือนร้อนจากปัญหาสารเสพติดและต้องการให้รัฐบาลดำเนินการอย่างเร่งด่วน (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย 2560: 1) สำหรับข้อมูลด้านการบำบัดรักษา พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทุกระบบ รวม 177,731 คน ซึ่งผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีแนวโน้มลดลง ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 15-24 ปี โดยมีสัดส่วนที่ลดลงอยู่ที่ร้อยละ 41.5 ซึ่งเดิมร้อยละ 42.3 (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย 2560: 44)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอเวียงสา อำเภอนาหมื่น อำเภอนาน้อย อำเภอภูเพียง อำเภอบ้านหลวง อำเภอสันติสุข และอำเภอแม่จริม มีพื้นที่บางส่วนติดกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และบางส่วนมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดอุดรธานี ผู้ค้ายาเสพติดใช้เป็นเส้นทางในการลำเลียงยาเสพติด จากประเทศเพื่อนบ้านผ่านมายังอำเภอต่าง ๆ เพื่อไปมุ่งสู่กรุงเทพฯ จึงเป็นจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากข้อมูลวันที่ 10 มิถุนายน 2560 พบว่า จำนวนนักเรียนในสังกัด จำนวน 17,844 คน แบ่งเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 3,324 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 12,989 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,531 คน โดยมีจำนวนสถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีนักเรียนเรียนอยู่จริงจำนวน 185 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น จำนวน 52 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2560: 41-44) มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กนักเรียนให้ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกรูปแบบ โดยดำเนินการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวคิดและหลักการ “ 4 ประสาน 2 ค้ำ ” ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจ ทหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้ช่วยสถานศึกษาให้มีมาตรการป้องกันและการปราบปรามทั้งผู้จำหน่ายและผู้เสพ มาตรการความปลอดภัย เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออก เป็นแนวทางในการดำเนินงาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2559: 15)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 52 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน และครูผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสารเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 52 คน รวมทั้งสิ้น 104 คน

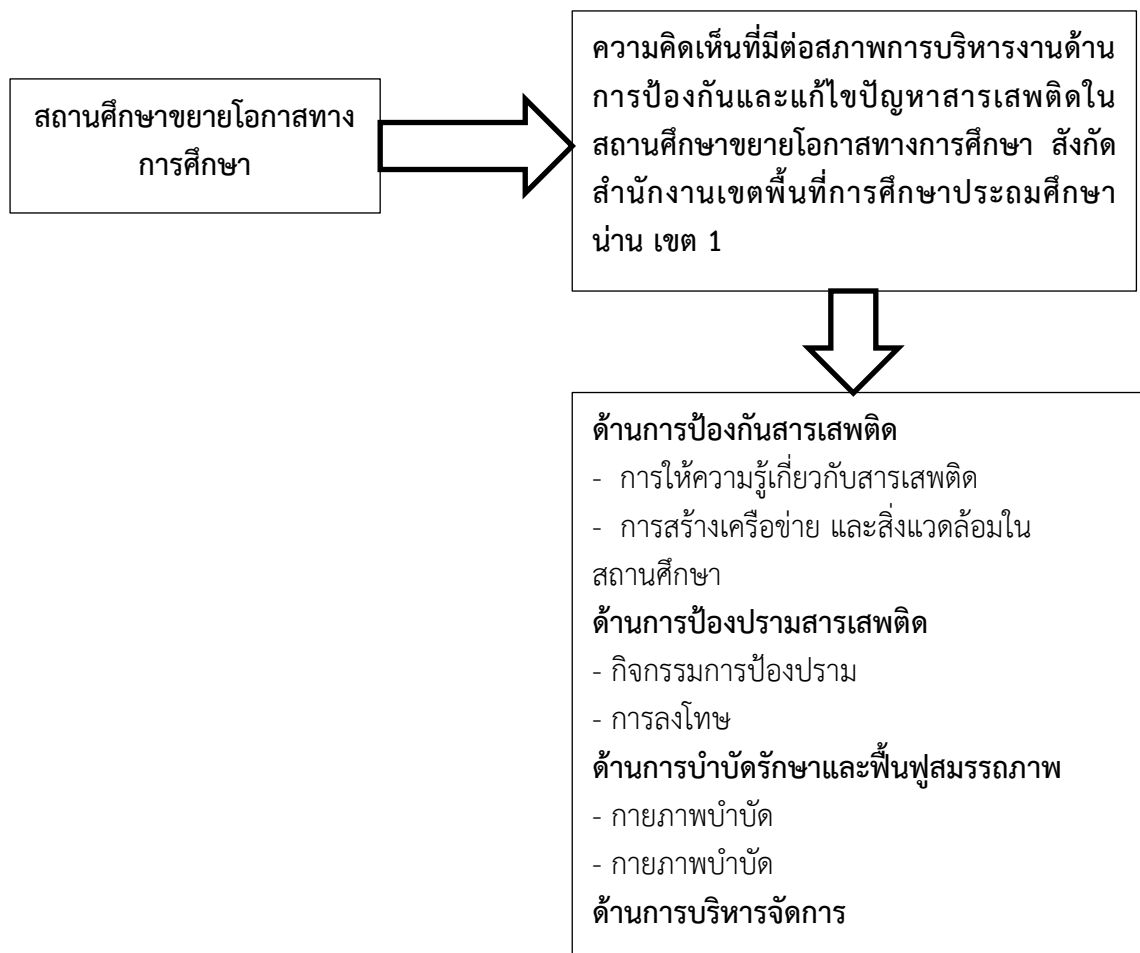
4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันสารเสพติด ด้านการป้องปรามสารเสพติด ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และด้านการบริหารจัดการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการป้องกันสารเสพติด ด้านการป้องปรามสารเสพติด ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และด้านการบริหารจัดการ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติด หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสารเสพติด การป้องปรามสารเสพติด การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และการบริหารจัดการ โดยพิจารณาจากการใช้ความคิดเห็นเป็นตัวบ่งชี้
2. สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ เมื่อทำการเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ
3. การป้องกันสารเสพติด หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการเกิดและติดสารเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด การสร้างเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา
4. การป้องปรามสารเสพติด หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือมาตรการที่สถานศึกษาดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด รวมทั้งการลงโทษนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด
5. การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียนผู้ติดสารเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้เสพเลิกเสพยาเสพติด และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ
6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา
7. ครูผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสารเสพติดในสถานศึกษา หมายถึง ครูผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ อายุ และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นข้อมูลผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาราสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการป้องกันสารเสพติด	จำนวน 20 ข้อ
2. ด้านการป้องปรามสารเสพติด	จำนวน 12 ข้อ
3. ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ	จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านการบริหารจัดการ	จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 ตามแนวคิดและหลักการ ทั้ง 4 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา ตามแนวคิดและหลักการของกระทรวงศึกษาธิการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเป็นกรอบแนวคิด หลักการ กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย และกำหนดเครื่องมือในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและให้ครอบคลุมตามของเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.8-1
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .968

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยถึงผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน โดยผู้วิจัยจัดซองปิดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัย
2. เมื่อถึงกำหนดส่งแบบสอบถามคืน ถ้าได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวน ผู้วิจัยจะจัดส่งแบบสอบถามไปให้อีกครั้ง หรือไปติดตามด้วยตนเอง
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 104 ฉบับ ได้กลับคืนมา จำนวน 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนที่ส่งออกไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นในระดับน้อยที่สุด

การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ และดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามรายด้าน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1977: 174) เป็นเกณฑ์ในการประเมินและแปลผล ดังนี้

- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 46 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และเป็นครูผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสารเสพติดในสถานศึกษา 34 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 62 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 เพศหญิง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ส่วนมากมีอายุ 51 ปีขึ้นไป 42 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาอายุ 41-50 ปี 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ส่วนอายุ 31-40 ปี 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อายุไม่เกิน 30 ปี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ส่วนใหญ่ไม่เกิน 10 ปีและอยู่ระหว่าง 11-20 ปี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ 31 ปีขึ้นไป 22 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า มีการปฏิบัติงานภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.36$) ด้านการป้องกันสารเสพติด ($\bar{x} = 4.15$) ด้านการป้องปรามสารเสพติด ($\bar{x} = 3.35$) และด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ($\bar{x} = 3.08$) ตามลำดับ ดังนี้

ด้านการสาธารณสุข

1) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการปฏิบัติงานภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้มีการเร่งรัด ติดตาม ให้สถานศึกษาดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานในระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา NISPA และ CATES System รวมทั้งสถานศึกษาตระหนักถึงนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และนายกรัฐมนตรีให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ผ่านกลไก “ประชารัฐ” ดำเนินการบนหลักการทำงานเชิงรุก ให้ผู้ปฏิบัติทุกระดับในสังกัดเข้าใจปัญหาที่แท้จริง และลงพื้นที่เป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในการดำเนินงานของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาและการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งต้องติดตามประเมินผลและรายงานผลความคืบหน้าในการทำงานเป็นระยะ โดยมีการบูรณาการในการดำเนินการและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย 2560: 2) นอกจากนี้สถานศึกษาได้มีโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงานได้แก่ 1) โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในชั้นเรียน 2) โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา 3) โครงการส่งเสริมกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 4) โครงการแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 5) โครงการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายเยาวชน 6) โครงการแก้ไขปัญหาเสพติดรอบสถานศึกษา 7) โครงการลูกเสือต้านยาเสพติด 8) โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน 9) โครงการครู D.A.R.E. 10) โครงการ TO BE NUMBER ONE 11) โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน และ 12) โครงการจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้ดำเนินการ “โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข” ตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการด้านป้องกันสถานศึกษามีการดำเนินงานกิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกสีขาว มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้การสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และดำเนินงานกิจกรรมห้องเรียน/แผนกสีขาว เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียน นักศึกษาไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 2) มาตรการค้นหา สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด มีการคัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มปลอด กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้า และรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา 3) มาตรการด้านรักษา จัดตั้งคลินิกเสมารักษ์ โดยสถานศึกษามีนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นกลุ่มเสพ กลุ่มติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและส่งต่อหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้เรียนได้ตามปกติ 4) มาตรการด้านเฝ้าระวัง สถานศึกษาจัดให้มีตู้แดงเสมารักษ์ในสถานศึกษา เพื่อรับเรื่องร้องเรียนปัญหาเสพติดและอบายมุข รวมทั้งมีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานเฝ้าระวังปัญหาเสพติดและอบายมุขดำเนินการจัดกิจกรรมอบรม/ชุมชน เสมารักษ์ป้องกันยาเสพติด 5) มาตรการด้านบริหารจัดการ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข คณะกรรมการปฏิบัติการโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข และคณะทำงานห้องเรียนสีขาว/แผนกสีขาว เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์จัดทำแผนปฏิบัติการ อำนวยการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานต้นสังกัด และการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับที่ วิชา สมิงไพร (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับมาก มาตรการ

ป้องกันมีการดำเนินงานมากที่สุดส่วนมาตรการค้นหา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการและ มาตรการรักษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการจะเน้นการให้ความรู้ถึงโทษพิษภัยของสารเสพติดแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดจะได้ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งในรูปของผู้เสพและผู้จำหน่าย สอดคล้องกับที่ กุสุมา สว่างพันธุ์ (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภาวะภูมิคุ้มกันต่ำควรได้รับการเสริมภูมิคุ้มกันตามหลักสูตรการเสริมภูมิคุ้มกันยาและสารเสพติด เมื่อพิจารณา รายละเอียดพบว่า เรื่องที่ปฏิบัติงานระดับมากได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีด้านสารเสพติด อาจเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายฟื้นฟูกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังระเบียบวินัย และยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ จึงทำให้ สถานศึกษาตื่นตัวต่อกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับที่ โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงานของ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ สถานศึกษาจัดกิจกรรม “โครงการลูกเสือต้านยาเสพติด” และสอดคล้องกับ นิติยา กันล้วยพันธ์ (2558: บทคัดย่อ) มีเพียงกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีต้านยาเสพติดเท่านั้นที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน

3) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการสร้างเครือข่ายและสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาตระหนักถึงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ใน สถานที่ลับตาคนอาจทำให้นักเรียนเข้าไปมั่วสุมสิ่งเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและผู้จำหน่ายได้ สอดคล้องกับที่ รอชิตะห์ มะสะแม (2553: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมจะส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดของผู้ติดสารเสพติด ได้แก่ หาซื้อยาได้ง่าย มีสถานที่เสพยา มีการเสพยาในชุมชน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับสูง ส่วนการมีเครือข่ายการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา สอดคล้องกับที่ สมบัติ เสียมทอง (2553: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า ความตระหนักต่อปัญหา ยาเสพติด ความศรัทธาต่อผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดครูไปเยี่ยม บ้าน มีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ทุกสถานศึกษามีคณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้ง จากผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีความต้องการในการ ช่วยเหลือต่าง ๆ และนอกจากนั้นยังได้มีการมอบหมายให้คณะครูไปเยี่ยมเยียนบ้านของนักเรียนเป็นประจำ ภาคเรียนละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อยเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและต้องการความช่วยเหลือ สอดคล้องกับที่ สายสุตา สุขแสง และคณะ (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว

ด้านการป้องปรามสารเสพติด

1) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการป้องปรามสารเสพติดในระดับ มาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขยายโอกาสให้มีการดำเนินงานด้านการป้องปรามสารเสพติดอย่างเข้มข้น ตาม แนวทาง “โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข” ตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ มีเครือข่าย

การทำงานด้านยาเสพติดร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจเข้ามาให้ความรู้โทษและพิษภัยยาเสพติด ทำให้นักเรียนเกรงกลัว เช่น “โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน” “โครงการครู D.A.R.E.” สอดคล้องกับที่ วิชา สมิงไพร (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา ควรจัดสายตรวจของโรงเรียนทำงานร่วมกับตำรวจ สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ครู ตำรวจ ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สถานศึกษามีการสุ่มตรวจปัสสาวะกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีการปฏิบัติในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า การตรวจปัสสาวะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนั้น การที่สถานศึกษานำเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมาสุ่มตรวจปัสสาวะโดยมิได้รับอนุญาตหรือความยินยอมจากนักเรียนหรือผู้ปกครอง สุ่มเสี่ยงต่อความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานละเมิดได้ สอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่ว่า “การตรวจปัสสาวะเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข คุณครูไม่มีหน้าที่ตรวจปัสสาวะนักเรียน การกระทำดังกล่าวอาจผิดกฎหมายได้”

2) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการลงโทษ ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดชนิดรุนแรง จึงทำให้สถานศึกษาปฏิบัติงานในด้านการลงโทษค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่ว่า “สถานศึกษาไม่พบนักเรียนที่เสพยาเสพติดชนิดรุนแรง เช่น ยาบ้า จึงไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการลงโทษนักเรียน” เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สถานศึกษาพบนักเรียนผู้เสพยาหรือผู้ค้าสารเสพติดชนิดร้ายแรง ส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดี มีระดับปฏิบัติต่ำ เนื่องจากสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา มีการเปิดในชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนมีจำนวนไม่มาก มีความหลากหลาย ฐานะของผู้ปกครองมีความยากจน โอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดซึ่งมีราคาค่อนข้างแพงและหายาก จึงทำให้สถานศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่ว่า “สถานศึกษาไม่พบนักเรียนที่เสพยาเสพติดชนิดรุนแรง เช่น ยาบ้า จึงไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการลงโทษนักเรียน” นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ในกลุ่มประถมศึกษา 1) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรในโรงเรียน เพื่อสร้างพัฒนาทักษะชีวิตในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในระดับประถมศึกษา 2) สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กนักเรียนผ่านการเรียนการสอนจากครูและวิทยากรในการสร้างความรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด 3) สร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา ควบคู่กับกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

1) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่มีผู้เสพยาเสพติดชนิดรุนแรงที่จะต้องเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่ว่า “สถานศึกษาไม่พบนักเรียนที่เสพยาเสพติดชนิดรุนแรง เช่น ยาบ้า” เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรี กีฬา วัฒนธรรม และนันทนาการแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาชอบกิจกรรมดนตรี

กีฬา วัฒนธรรม และนันทนาการ รวมทั้งใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับที่ วิชา สมิงไพร (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษาคือ ศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม ทู ปี นัมเบอร์วัน สถานศึกษาจัดตั้งสรวัดร่นักเรียนปราบปรามยาเสพติด จัดระบบคัดกรองให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรจัดค่ายคุณธรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ด้านการบริหารจัดการ

1) การที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นโดยรวมว่า สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ด้านการป้องกันสารเสพติดแก่นักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างเป็นผล โดยมีการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล “ประชารัฐ” การจัดทำแผน/โครงการต่าง มีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก และภายในองค์กร จัดทำแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับนโยบาย มีคณะกรรมการรับผิดชอบด้านสารเสพติด มีการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการรายงานสภาพการใช้สารเสพติดในระบบ NISPA อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่ วิชานา พุฒิชชาติ (2558: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ **1) ใช้หลักการบูรณาการ** การดำเนินงานทุกภาคส่วนและเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง **2) มุ่งเพื่อ** (1) ให้ประชาชน/ชุมชน สนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ (2) ให้ประชาชน/ชุมชน ดูแล ปกป้องคนในชุมชน วางระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน **3) ครอบคลุมกระบวนการ** ประกอบด้วย (1) ขั้นการสร้างศรัทธาและค้นหา ผู้นำ (2) ขั้นการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง (3) ขั้นการประสานความร่วมมือพหุภาคี (4) ขั้นการใช้บันไดการมีส่วนร่วม (5) ขั้นการเชื่อมโยงความคิด (6) ขั้นการสร้างเวทีประชาคม (7) ขั้นการสะท้อนย้อนปัญหา (8) ขั้นการเปลี่ยนภาวะให้เป็นพลัง และ (9) ขั้นก้าวหน้าประชาที่มีส่วนร่วมและ **4) การประเมินรูปแบบ** ใช้การประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 พบว่า

ด้านการป้องกันสารเสพติด สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1) ควรเชิญทางโรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความรู้ 2) ควรปลูกฝังค่านิยมในด้านการป้องกันสารเสพติดอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง 3) ควรร่วมมือกันสร้างเครือข่ายและชุมชนในการสอดส่องดูแลสอดส่องนักเรียน 4) สถานศึกษาควรให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านยาเสพติดในลักษณะการสอนบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ 5) ควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนรู้ถึงพิษภัยของสารเสพติด 6) ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ และนำสื่อภาพนิ่งต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้เห็น 7) ควรมีโครงการอบรมแกนนำนักเรียนด้านสารเสพติด 8) ควรดำเนินการด้านการป้องกันการสารเสพติดที่หลากหลายและสม่ำเสมอเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียน 9) ควรให้ความรู้ ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนได้เห็นพิษภัยของสารเสพติด 10) ควรมีการติดตามประเมินผลรอบด้าน 11) ควรจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน 13) ควรให้ความรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนทุกชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 14) สถานศึกษาควรร่วมมือกับชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสถานศึกษาให้มากขึ้น 15) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาให้เพียงพอ 16) ผู้ปกครองควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน 17)

สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีด้านยาเสพติด 18) ควรทำกิจกรรมเดินรณรงค์ด้านยาเสพติด และ 19) ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานออกติดตามตรวจสอบโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกเดือน

ด้านการป้องปรามสารเสพติด สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1) ควรให้ความรู้ โดยครู ตำรวจ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล 2) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน และชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งมอบให้นักเรียนกลับไปเผยแพร่ความรู้กับผู้ปกครองและคนใกล้ชิด 3) กำหนดมาตรการที่ชัดเจนตามมาตรการ 5 ด้านและกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ 4) ครูเวรจัดกิจกรรมหน้าเสาธงให้ความรู้ด้านยาเสพติดทุกวัน 5) จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาต้านสารเสพติด 6) จัดบรรยากาศในสถานศึกษา ห้องเรียนให้ร่มรื่น สะอาด ปราศจากมูมมิด 7) ควรมีการป้องปรามแบบจริงจังและต่อเนื่อง 8) ควรมีการร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานในตำบล 9) ควรมีคณะกรรมการสอดส่องดูแลช่วยเหลือ 10) ควรเข้าร่วมโครงการตำรวจ DARE เพื่อมาให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด 11) ควรร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในการสอดส่อง เฝ้าระวังสารเสพติดทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชน 12) ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีมาตรการและให้การสนับสนุนโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านอุปกรณ์ สื่อ งบประมาณให้มากขึ้น 13) ทุกภาคส่วนที่มีหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดมีส่วนร่วมในการเข้มงวดกวดขันแหล่งมั่วสุมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 14) ควรร่วมกับสถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องที่มาให้ความรู้ความเข้าใจโทษพิษภัยและอันตรายจากสิ่งเสพติดอย่างต่อเนื่องและจริงจัง 15) ควรจัดตั้งเครือข่ายนักเรียนเฝ้าระวังสารเสพติด 16) ควรมอบหมายให้ครูที่ปรึกษา ติดตามพฤติกรรมของนักเรียน 17) ควรให้โอกาสนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดกลับใจ และเข้ารับการบำบัด 18) เมื่อทราบข่าวว่ามีนักเรียนเริ่มเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีความเสี่ยงที่จะไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด มีการนำมาปรามเพื่อให้หยุดพฤติกรรมและออกจากสิ่งเสพติดทั้งปวง และ 19) จัดหางบประมาณสนับสนุนค่าพาหนะให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาในทัณฑสถานหรือศาล หรือสถานีตำรวจ ถึงความผิดและโทษทัณฑ์ที่จะได้รับเมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด

ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1) ควรประสานกับเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและบำบัดรักษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 2) ควรเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ 3) ควรศึกษาดูงานโดยนำนักเรียนไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ 4) ควรสนับสนุนจัดกิจกรรมดนตรี กีฬา และนันทนาการ และ 5) ควรจัดทำศูนย์ข้อมูลไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการติดตามโดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบ

ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1) ควรกำหนดเป็นนโยบายในการป้องปรามในแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน 2) ควรนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดมากำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ควรดำเนินงานตามมาตรการ 5 ด้าน และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารคอยให้กำลังใจดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา กำชับให้ครูผู้สอนดูแลเอาใจใส่นักเรียนตลอดเวลา 5) ควรจัดให้มีโครงการต้านสารเสพติดในสถานศึกษา 6) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบด้านการป้องกันสารเสพติด 7) สถานศึกษาควรศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 8) ควรมีการดำเนินการตามแผนงานโครงการอย่างต่อเนื่อง 9) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในด้านสารเสพติดให้กับสถานศึกษา 10) ควรจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 11) ควรมีโครงการต่อต้านสารเสพติดในสถานศึกษา 12) ควรรายงานการใช้สารเสพติดในระบบ NiSPA ให้

เป็นปัจจุบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด 13) สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมการป้องกันยาเสพติด 14) ควรดำเนินการตามแผนงานโครงการด้านสารเสพติด และ 15) ควรใช้นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม สารวัตรนักเรียน เป็นกำลังสำคัญสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันความประพฤตินักเรียน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาควรดำเนินการด้านการป้องกันสารเสพติดโดยการส่งเสริมการดำเนินงานจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวเพื่อเป็นหน่วยย่อยในสถานศึกษาที่สามารถดูแลซึ่งกันและกันได้อย่างทั่วถึง

2. สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาควรดำเนินการด้านการป้องปรามสารเสพติด โดยผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาพบนักเรียนผู้เสพหรือผู้ค้าสารเสพติดชนิดร้ายแรงส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดี ซึ่งการดำเนินงานควรมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ ตำรวจ สาธารณสุข นักจิตวิทยา ผู้แทนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวนักเรียนให้น้อยที่สุด

3. สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาควรใช้มาตรการทางสังคมแก่นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น ทูตการศึกษา

4. สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาควรจัดซื้ออุปกรณ์ดนตรี กีฬา ให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

5. สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาควรให้ความรู้แก่คณะกรรมการรับผิดชอบด้านการป้องกันสารเสพติดเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาวิจัย การประเมินโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน ได้แก่ 1) โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในชั้นเรียน 2) โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา 3) โครงการส่งเสริมกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 4) โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 5) โครงการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายเยาวชน 6) โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดรอบสถานศึกษา 7) โครงการลูกเสือต้านยาเสพติด 8) โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน 9) โครงการครู D.A.R.E. 10) โครงการ TO BE NUMBER ONE 11) โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน และ 12) โครงการจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยแบบผสมวิธี ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่แท้จริง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ “คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข” โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว, 2560.

กุสุมา สว่างพันธุ์ “ภูมิคุ้มกันยาเสพติดและสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตตำบลดอนสมบุรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์” วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2558

รอชิตะห์ มะสะแม. “การใช้ยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดจังหวัดปัตตานี”
วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2553.

วัฒนา พุฒิชาติ. “การพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชายแดนไทย-ลาว”
วารสารวิชาการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2558

วิชา สมิงไพร “การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี” วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1
มกราคม 2558.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย “เอกสารประกอบการประชุมมอบ
นโยบายตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560”, 2560.

สายสุดา สุขแสงและคณะ. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นในจังหวัดสงขลา” สาขาวิชา สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2558.

สำนักงาน ป.ป.ส. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560” , 2560.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจาน เขต 1, “ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2560”.
2560.

สมบัติ เสียมทอง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอ โกสัมพีนคร
จังหวัดกำแพงเพชร.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

Best, John W. 1977. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice
Hall, Inc.